

PM 2004 RIV (Dnr 001-2900/2004)

Individuella utvecklingsplaner i grundskolan, särskolan, specialskolan och sameskolan

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid 15 oktober 2004

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen översänds denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Ärendet

Utbildningsdepartementet har upprättat en promemoria med förslag till förordningsändringar gällande så kallade individuella utvecklingsplaner för elever i grundskolan och motsvarande skolformer. Förslagen innebär att skriftliga individuella utvecklingsplaner ska upprättas för alla elever i grundskolan och motsvarande skolformer.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta stadsdelsnämnd och Vantörs stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att förslaget innebär ett förtydligande och en systematisering av informationen och dokumentationen av hur eleven skall uppnå målen i läroplan och kursplaner.

Bromma stadsdelsnämnd anser att det är bra att förslaget innebär ett förtydligande och en systematisering av informationen och dokumentationen av hur eleven uppnår målen i läroplan och kursplaner. Det saknas dock ett fokus på elevens eget engagemang, delaktighet och möjlighet att sätta upp mål för sitt eget lärande. Ny text bör utarbetas så att läroplanens betoning på elevernas eget ansvar och inflytande återspeglas.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd är positiv till förslagen i Utbildningsdepartementets promemoria.

Vantörs stadsdelsnämnd har valt att inte yttra sig över remissen.

Mina synpunkter

I Utbildningsdepartementets promemoria om individuella utvecklingsplaner står det följande. ”De överväganden som görs i utvecklingssamtalet bör därför regelmässigt leda fram till en framtidsytande individuell utvecklingsplan för varje elev. För de flesta elever bör detta vara en naturlig avslutning av utvecklingssamtalet där skola, elev och föräldrar sammanfattar hur eleven kan gå vidare i sin studieutveckling.”

Dessa två meningar beskriver syftet med skriftliga individuella utvecklingsplaner. De ska inte innehålla omdömen och betygssättning av eleven, syfta till att informera eleven och föräldrarna om lärarnas åsikter om eleven eller ersätta dialogen som ska föras mellan

skola, elev och hemmet. De ska helt enkelt vara gemensamma nedteckningar kring vad som krävs av skolan, eleven och föräldrarna för att eleven ska nå de uppsatta målen. De ska stödja dialogen och vara ett sätt för alla parter att medvetet planera, förbättra och följa elevens utveckling i skolan. Skriftliga utvecklingsplaner ökar planernas betydelse och möjligheten att över tid planera rätt insatser.

Jag vill betona vikten av att utvecklingssamtalen och de individuella utvecklingsplanerna baseras på gemensamma överenskommelser mellan skola, elev och hem. Ensidig information där läraren sitter på ensamrätten till hur innehållet i utvecklingsplanen formuleras, kommer inte att leda till utveckling. Elevens och föräldrarnas inflytande över det individuella lärandet är avgörande för resultaten. De skrivningar som idag står i grundskoleförordningen om att läraren fortlöpande ska informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång, kan tolkas olyckligt och leda till en föreställning om att de skriftliga utvecklingsplanerna endast ska vara en information från läraren om hur elevens studieutveckling bör se ut. Det är därför angeläget att Utbildningsdepartementet också ser över de inledande skrivningar i 7 kap, 2§ som inte föreslås förändras.

I övrigt är promemorian och förslagen mycket bra och allmänna råd bör utformas på området.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Som svar på remissen översänds denna promemoria.

Stockholm den 14 oktober 2004

ERIK NILSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* (m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut, samt
2. som svar på remissen anför följande:

Individuella utvecklingsplaner används redan idag på många håll i skolan och kan vara ett viktigt verktyg i strävan efter ökad måluppfyllelse i skolan. Genom individuella utvecklingsplaner ges inte bara skolan ett mycket gott verktyg att kommunicera och medverka i den enskilde elevens skolutveckling. Det ger också att eleven och dennes vårdnadshavare ett verktyg att sätta upp egna mål och aktivt kunna utvärdera måluppfyllelsen.

Det är oerhört viktigt att elever och föräldrar får kunskap om när de uppnår godkänt i olika ämnen. Samtidigt visar erfarenheterna från erfarenheterna från de 900 skolor som ingår i försöksverksamheten utan timplan – där skolorna använder sig av olika modeller för uppföljning, utvärdering och planering av elevens fortsatta studier – mycket goda resultat. Vi är övertygade om att skolorna klarar av sitt uppdrag också utan centrala regleringar. Att införa nya regler kring utformningen av individuella utvecklingsplaner riskerar att hämma skolornas fortsatta arbete med att utveckla de individuella utvecklingsplanerna som verktyg för måluppfyllelse.

Utöver utvecklingssamtal och utvecklingsplaner ska eleverna få skriftlig information om de nått godkänt i olika ämnen. Det är svårt att förstå varför vänstermajoriteten är så rädda för att föreslå betyg i tidigare årsgrupper. Idag får eleverna betyg så sent att det är svårt för elever som

inte når målen att hinna rätta till detta. Betyg bör ges betydligt tidigare än idag och i fler steg. Skriftliga omdömen bör vara obligatoriska från att eleverna påbörjar

ÄRENDET

Bakgrund

Utbildningsdepartementet har upprättat en promemoria med förslag till förordningar om ändringar gällande individuella utvecklingsplaner i grundskoleförordningen (1994:1194), särskoleförordningen (1995:401), specialskoleförordningen (1995:401), och sameskolförordningen (1995:205). Förslagen innebär att skriftliga individuella utvecklingsplaner ska upprättas för alla elever i grundskolan och motsvarande skolformer.

Utbildningsdepartementets förslag

- Den huvudsakliga informationen om vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen framdeles skall erhållas genom de individuella utvecklingsplanerna. Dessa kommuniceras som hittills i samband med utvecklingssamtalet.
- Utvecklingsplanerna skall upprättas med utvecklingssamtalen som utgångspunkt och vara framåtsyftande. Det innebär att uppgifterna skall ha direkt betydelse för frågan om vilka insatser som behövs för att eleven i fortsättningen skall nå målen eller i övrigt utvecklas inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Med framåtsyftande menas vidare att uppgifterna i utvecklingsplanerna inte kan vara betygsliknande eller utgöra någon utvärdering av elevens resultat. Utvärderingen av elevens uppnådda resultat skall ske muntligen och främst i samband med utvecklingssamtalet. Utvecklingsplanen skall inte ersätta lärarens eget arbetsmaterial och anteckningar.
- Av utvecklingsplanen skall framgå vilka insatser som behövs för att eleven uppnår målen (uppnåendemålen). Utvecklingsplanen skall också beakta de så kallade strävansmålen såsom de beskrivs i läroplanen och kursplaner. Den individuella utvecklingsplanen skall var just individuell och anpassad efter den enskilda elevens behov och utveckling. Utvecklingsplanen skall inte innehålla uppgifter av sådan art att de kan behöva sekretessbeläggas.
- Även överenskommelser mellan lärare, elev och förälder kan nedtecknas i utvecklingsplanen. Denna skall vidare revideras då behov uppkommer vilket således inte endast kan ske i samband med utvecklingssamtalet utan även under perioder däremellan om det behövs.
- Förordningsförslaget innehåller bestämmelser som innebär att varken uppgifter i individuella utvecklingsplaner eller annan skriftlig information får ha karaktären av betyg.

Promemorian föreslår att förordningsförändringarna träder i kraft den 1 juli 2005. Statens skolverk skall i god tid dessförinnan ta fram allmänna råd för de individuella utvecklingsplanerna.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta stadsdelsnämnd och Vantörs stadsdelsnämnd. Vantörs stadsdelsnämnd har valt att inte yttra sig över remissen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att de föreslagna förändringarna i förordningarna innebär en ökad systematisering och förstärkning av information och dokumentation i arbetet att tillse att eleverna uppnår kunskapsmålen. Redan idag arbetar skolorna med att dokumentera elevernas utveckling på olika sätt. Detta gäller såväl utformning som begrepp och benämningar. Föreslagna förändringar innebär att dokumentationen blir likartad över skolorna.

Stadsledningskontoret kan inte se att förändringarna skulle medföra merkostnader för staden. Motsvarande dokumentation sker redan idag ute på skolenheterna i olika former.

Det är viktigt, som promemorian föreslår, att Statens skolverk i god tid innan införandet av förändringarna utarbetar allmänna råd för de individuella utvecklingsplanerna. De allmänna råden måste utformas på ett sådant sätt att de blir till ett tydligt och bra stöd för lärare, elev och föräldrar i att kommunicera och dokumentera skolarbetet med sikte på de mål som eleven ska uppnå inom ramen för läroplanen och kursplaner.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 23 september 2004 att ställa sig bakom stadsdelsförvaltningens yttrande.

Reservation anfördes av *Kristin Swanberg m.fl.* (fp) och *Desirée Petrus Engström* (kd), *bilaga*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Idag florerar en rad olika typer av skriftlig information om eleverna utan att det är närmare reglerat. Skolorna använder sig också av en mängd begrepp och benämningar som är kopplande till individuell planering och dokumentation. Därför är det bra att förslaget till förordningsförändringar innebär en systematisering och förstärkning av informationen och det dokumenterade arbetet för att varje elev ska nå så långt som möjligt i sin studieutveckling.

Det är också viktigt att Statens skolverk utarbetar allmänna råd för de individuella utvecklingsplanerna i god tid innan förordningsförändringen träder i kraft. De allmänna råden måste utformas på ett sådant sätt att de blir ett tydligt och bra stöd för lärare, elev och föräldrar i kommunikationen och i att dokumentera skolarbetet med sikte på de mål som eleven ska uppnå inom ramen för läroplanen och kursplaner.

I förslaget till ny text i förordningen saknas dock fokus när det gäller elevens eget engagemang, delaktighet och möjlighet att sätta upp mål för sitt eget lärande. I det framtidsytande perspektivet som den individuella utvecklingsplanen ska omfatta är det viktigt att eleven ges utrymme att själv få ta ett ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö. Ny tilläggstext bör därför utarbetas så att förordningen om individuella utvecklingsplaner tydligt återspeglar läroplanens betoning på elevernas eget ansvar och inflytande och förutsättningar.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslutade den 23 september 2004 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Göran Holmström* (kd), *Birgitta Axén m.fl.* (m) och *Hans Larsson m.fl.* (fp), *bilaga*.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Elever och föräldrar har rätt till tidig och tydlig information om elevens studieutveckling. Idag ges den bland annat vid utvecklingssamtal som ska genomföras minst en gång per termin. På de flesta skolor finns också skriftlig dokumentation kopplad till individuell planering. Dessa

skriftliga dokument benämns olika exempelvis loggbok, planeringsbok eller portfolio. Införandet av skriftliga individuella utvecklingsplaner med någorlunda likvärdig utformning i alla skolor borde ge både elever och föräldrar en tydligare och över tid mer jämförbar information. I stadsdelsförvaltningens skolor pågår arbetet med att utforma individuell information och dokumentation om elevernas kunskapsutveckling. Arbetet kommer att vara klart vid årsskiftet 2004/2005.

Stadsdelsförvaltningen stödjer förslaget på utarbetandet av allmänna råd kring skriftliga individuella utvecklingsplaner. Dessa skulle vara till stöd för skola och lärare i det fortsatta arbetet.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kristin Swanberg m.fl. (fp) och Désirée Pethrus Engström (kd) enligt följande.

Vi ville i huvudsak godkänna förvaltningens förslag och därutöver anförda följande:

Förslaget att alla elever skall ha en individuell utvecklingsplan anser såväl Folkpartiet som Kristdemokraterna är bra. Detta kräver dock stora resurser för skolans del. De besparingar som är planerade för Brommas skolor innebär att det för vissa skolor kommer att vara svårt att ställa dessa krav på den redan hårt pressade personalen.

I förvaltningens yttrande framkommer att de anser att det saknas fokus på elevens eget engagemang, delaktighet och möjlighet att sätta upp mål för sitt eget lärande. Även detta är viktigt.

Det framkommer mycket tydligt i de rapporter som skolinspektörerna lämnat om 7 skolor i Bromma att elever och föräldrar inte har tillräcklig information och kunskap om målen för skolans läroplan. Många lärare har inte diskuterat sig samman om målen vilket innebär att det gemensamma målet inte tydliggjorts tillräckligt. Vi har under lång tid (särskilt under den borgliga mandatperioden) verkat för att skolan skall bli tydligare i sin målbeskrivning och att elevens kunskaper skall kunna mätas mot målen.

För att detta skall bli möjligt är det viktigt att eleverna får kunskap om när de uppnår godkänt i olika ämnen. De utvecklingssamtal och utvecklingsplaner som föreslås bör även innehålla information om eleverna nått godkänt i olika ämnen. Från 5:e eller 6:e årskurs bör denna information vara i form av skriftliga betyg.

Det är svårt att förstå varför vänstermajoriteten är så rädda för att föreslå betyg i tidigare årskurser. Idag får eleverna betyg så sent att det är svårt att rätta till inlärningsformer och att ha förståelse för vissa krav som skolan ställer.

För särskolan och specialskolor är givetvis individuella utvecklingsplaner det viktigaste att arbeta med. I dessa skolor har eleverna olika behov och måste kunna ta till sig kunskap allt efter vars och ens speciella utveckling.

Idag har vänstermajoriteten förstått att det behövs klara regler och god kunskap om vad som förväntas av eleverna i grundskolan. Vi hoppas att kunskapen om elevernas behov av tydliga mål och vilka krav som bör ställas för att nå dessa, gör att skolan utvecklas till "världens bästa".

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Göran Holmström (kd), Birgitta Axén m.fl. (m) och Hans Larsson m.fl. (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Som svar på remissen anføres följande.

Individuella utvecklingsplaner är av mycket stor vikt för den enskilde eleven och dennes individuella behov. Med en tydlig utformning av den individuella utvecklingsplanen ges inte bara skolan ett mycket gott verktyg att kommunicera och medverka i den enskilde elevens skolutveckling. Det ger också att eleven och dennes vårdnadshavare ett verktyg att sätta upp egna mål och aktivt kunna utvärdera måluppfyllelse vart eftersom. Denna möjlighet är speciellt viktig i detta nu då den socialistiska majoriteten manifesterat sitt motstånd mot möjligheten för förälder eller vårdnadshavare att erhålla skriftliga omdömen eller betyg innan årskurs åtta.

Med en tydlig utformning av en individuell utvecklingsplan ges goda möjligheter att säkerställa att skolan verkligen skapar förutsättningar för de enskilda individernas behov genom hela skolgången. Att verkligen fokusera arbetet mot elevens individuella behov är viktigt för såväl

låg- som högpresterande elever inom skolan. Och då utgör den individuellt anpassade utvecklingsplanen ett värdefullt instrument i strävan efter måluppfyllelse.